

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Юлиан Куюмджиев,
член на научно жури съгласно заповед РД-09-160/29.02.2024 г.
на Ректора на НМА „Проф. Панчо Владигеров“
във връзка с конкурса за заемане на академичната длъжност
„Професор“ в професионално направление
8.3. Музикално и танцово изкуство (История на музиката)
към катедра „История на музиката и етномузикология“
в НМА „Проф. Панчо Владигеров“,
обявен в „Държавен вестник“, брой 3 от 09.01.2024 г.
с единствен кандидат **доц. д-р Илия Димитров Граматиков**

Доц. д-р Илия Граматиков е представил пълния комплект документи и материали в съответствие с публикуваната обява за конкурса и съгласно изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане и Правилника на НМА за прилагане на ЗРАСРБ.

Обичайната констатация, че кандидатът отговаря на минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „Професор“ в професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство“ в случая ще звучи формално, защото доц. д-р Илия Граматиков в значителна степен надхвърля тези минимални изисквания и цялостната му досегашна научноизследователска, педагогическа, организационна и творческа дейност прави неговата кандидатура безспорна.

Илия Граматиков завършва НМУ „Любомир Пипков“ със специалност „Пиано“ в класа на Михаил Славов и НМА „Проф. Панчо Владигеров“ със специалности „Хорово дирижиране“ при проф. д-р Адриана Благоева и „Музикознание“ (профил „Музикална естетика“). През 2013 г. специализира в Университета за музика и изпълнителско изкуство във Виена с научен ръководител проф. д-р Мартин Айбл.

През 2015 г. защитава докторска дисертация на тема „Пасионът през втората половина на XX век: композиторски решения на литургичния жанр“ и през същата година е назначен като щатен асистент към катедра „История на музика и етномузикология“ на НМА „Проф. Панчо Владигеров“, а през април 2016 г. успешно издържа конкурс за главен асистент. От 2020 г. е доцент по История на музиката в НМА и ръководител на катедра „История на музика и етномузикология“ (от октомври 2020 г.).

От 2022 г. ръководи организацията на ежегодната национална научна конференция с международно участие „Академични пролетни четения“ – проект на катедра „История на музиката и етномузикология“, и е съставител и главен редактор на едноименния ежегоден сборник, който съдържа включените в рамките на конференцията научни разработки.

Автор е на две монографии – *Пасионът през втората половина на XX век: композиторски решения на литургичния жанр*. София: НМА „Проф. Панчо Владигеров“, 2019 и *Инструменталните концерти на Георги Арнаудов: сюрреалистични препрочити на музикалната история*. София: Институт за изследване на изкуствата – БАН, 2020, както и на десетки статии и студии.

Сред останалите му активности ще отбележа работата му като репортер, музикален редактор и автор на предавания към редакция „Класическа музика“ на програма „Христо Ботев“ на БНР (2003 – 2005 г.), като член на екипа, реализирал ежемесечния формат *Салон за музика и рефлексии* (2005 – 2009 г.), като репортер в предаването „Денят започва с култура“ на БНТ1 (2011 – 2013 г.), за което реализира над 200 репортажа и телевизионни участия.

От 2017 г. Граматиков е гост-лектор в Софийския университет „Св. Климент Охридски“, където води едносеместриалния лекционен курс „Музиката на XX и XXI век“ към магистърската програма „Изкуства и съвременност“. През 2019 г. участва като модератор и лектор в

образователната платформа *Музикалната модерност*, организирана от Гьоте-институт в София.

През 2011 г. Илия Граматиков става част от екипа на Международния фестивал за съвременна клавирна музика *ppIANISSIMO*, а от 2016 г. е негов артистичен директор.

Централно място в представените материали заема реабилитационният труд на доц. д-р Илия Граматиков – неговата трета монография под печат *„Скрити букви – разкрити блянове. Наблюдения върху клавирните пиеси на Албена Петрович Врачанска с проследяване на съпоставими явления в музикалната история“* (218 с.). За обект на изследването в този труд доц. Илия Граматиков е избрал соловото клавирно творчество на съвременния композитор Албена Петрович Врачанска – автор с международна известност, с успешна кариера на редица международни форуми и с реализация на клавирната ѝ музика в множество изпълнения на различни пианисти и на звуконосители.

Импулс за насочването към тази тема е запознанството на доц. Граматиков преди 10 години с клавирната музика на Албена Врачанска в рамките на Международния фестивал за съвременна клавирна музика *ppIANISSIMO*. Както подчертава авторът в *Преамбюла*, обхватът на изследването е съсредоточен върху част от произведенията ѝ за пиано от последното десетилетие, а предметът на изследването е *значението* – както на иманентномузикално равнище, така и в екстрамузикален план – на приложените в пиесите криптографски похвати за извеждане на основния музикален материал.

Първата част от труда, включваща по думите на автора *„три макродяла“*, е фокусирана върху три клавирни пиеси на Албена Врачанска – *Кристален сън, Горящи сенки, Само сенки*. Оригиналната структура на всеки от макродяловете, включваща *прелюдия, токата и фантазия*, е достатъчно ясно аргументирана от доц. Граматиков. *Прелюдиите* не само въвеждат в

историята на всяка пиеса и проследяват нейния живот като концертни и звукозаписни реализации, но и представят накратко съответния изпълнител, дал импулса за създаването на пиесата, повлиял в известна степен със своя изпълнителски стил на изразните средства и вплетен в нея чрез музикалнокриптографския подход. *Токатите* представляват аналитичен поглед към трите пиеси, звуковата организация, композиционните похвати, криптографските формули и работата с тях, а *фантазиите* извеждат на основата на иманентномузикалния анализ музикологичния прочит на клавирния стил на Албена Врачанска. *Постлюдията* допълва този прочит с наблюдения над още три клавирни пиеси на Албена Врачанска (*Почакай, моля!*, *Загадъчен сън* и *Скрити букви*), в които доц. Илия Граматиков разкрива други композиционни решения и клавирни техники, използвани от нея (като определения от авторката „изтънчен минимализъм“, интерпретиран от автора като „музикална типография“). Безспорно анализите на пиесите на Албена Врачанска биха били полезни и за всички следващи изпълнители, които ще се насочат към тях.

Втората част на труда, най-обемната, определена от доц. Граматиков като *Ричеркар*, поставя изследваните клавирни пиеси и изобщо клавирния стил на Албена Врачанска в много широк музикалноисторически, културноисторически и музикалносоциологически контекст. Тук композиторските идеи на Албена Врачанска са съпоставени с явления назад във времето – от 15. век до съвременността, при които се използва похватът *soggetto cavato*, представят се криптографски решения от различни епохи, началото на които е известната *Missa Hercules dux Ferrariae* на Жоскен де Пре, и се анализират други съпоставими с клавирните пиеси на Албена Врачанска произведения. По този начин в текста се извеждат допълнителни смислови нишки и чрез това обектът и предметът на изследване се обогатяват. В тази част авторът поставя във връзка с музиката на Албена Врачанска и други аспекти на скрито послание чрез музиката като

Augenmusik (т.нар. *музика за очите*), както и основополагащи проблеми като формирането на фигурата на композитора (с основен фокус отново Жоскен) и на изпълнителя. Текстът се основава на солидно количество актуална музикологична литература, работата с която разкрива доц. Илия Граматиков не само като учен със солидна ерудиция, но и със способност за извеждане на собствен поглед спрямо въведената и проследявана проблематика и изследователски тези на множество утвърдени учени.

Доц. д-р Илия Граматиков има впечатляваща професионална биография, открояващо се присъствие в българското музиковедие, разнообразни изяви в широк спектър от дейности, получили признанието на музикантската общност. Научни публикации на доц. Граматиков са многократно цитирани от негови колеги, което подчертава перспективността му като изследовател и неговия авторитет сред научните среди у нас.

Въз основа на представените от кандидата материали, оригиналният приносен характер на монографичния труд *„Скрити букви – разкрити блянове. Наблюдения върху клавирните пиеси на Албена Петрович Врачанска с проследяване на съпоставими явления в музикалната история“*, както и на постиженията в цялостната му научноизследователска, педагогическа, популяризаторска и творческа дейност убедено предлагам на членовете на уважаемото научно жури да изберат доц. д-р Илия Граматиков на академичната длъжност „Професор“ по „История на музиката“ в професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство“ към катедра „История на музиката и етномузикология“ в Теоретико-композиторския и диригентски факултет на НМА „Проф. Панчо Владигеров“.

26 април 2024 г.

Проф. д-р Юлиан Куюмджиев